

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/2734
Toplantı Tarihi/Sayısı : 29.2.2024/39
Karar Numarası : 2024/232
Başvuran : -
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : BİM Birleşik Mağazalar Anonim Şirketi
Muhatap Adres : Samandıra Abdurrahmangazi Mah. Ebubekir Cad. No: 73
Sancaktepe/İSTANBUL

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, Kamu Denetçiliği Kurumuna (KDK) çocuk internet sayfası üzerinden yapılan ve Kurumumuzun görev alanı kapsamında olduğu değerlendirilerek Kurumumuza sevk edilen olayda BİM Birleşik Marketler Anonim Şirketi (BİM) çalışanının ırk ve etnik köken temelinde ayrımcılık yasağını ihlal edip etmediğine ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. 14 yaşındaki çocuk başvuran tarafından 16/11/2023 tarihinde KDK'ya iletilen başvuruda; 12/11/2023 tarihinde BİM'in İstanbul ili Bahçelievler ilçesi Hürriyet Caddesinde bulunan şubesindeki çalışan tarafından kendisine "Suriyeli misin?" diye sorulduğu, çocuk tarafından "Mısırlıyım" cevabının verilmesi üzerine aynı çalışan tarafından "Suriyeli, Mısırlı, hepiniz Arap" denildiği, küfredildiği, dalga geçildiği, ırkçılık yapıldığı iddia edilmiştir.

3. KDK tarafından verilen 4/12/2023 tarihli kararla: "*Şikâyet başvurusunun yapılan ön incelemesi neticesinde, başvuru konusu talebin kamu hizmetlerinin sunumuna ilişkin olmadığı, başvuruya konu olayda, idarenin somut olarak herhangi bir eylem, işlem, tutum ve davranışının söz konusu olmadığı anlaşıldığından başvuru hakkında herhangi bir işlem yapılamamıştır.*" gerekçesiyle incelenemezlik kararı verilmiştir. Bununla birlikte "*çocuğun üstün yararının gözetilmesi temel ilkesi gereği, başvuru konusu ayrımcılık yasağı ihlali iddiaları dikkate alındığında; 6701 sayılı Kanun ile ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek görevinin Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna verildiği gözetilerek, başvurunun tarafı olduğumuz Çocuk Haklarına Dair Sözleşme hükümleri dahil uluslararası ve ulusal mevzuat çerçevesinde değerlendirilmesi*" gerekçesiyle ilgili başvuru Kurumumuza iletilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. 20/4/2016 tarih ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Amaç ve

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

kapsam” başlıklı 1’inci maddesi şöyledir:

“Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir.”

5. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. (...)"

6. 6701 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık yasağının kapsamı" başlıklı 5'inci maddesi şöyledir:

"Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. (...)"

7. 6701 sayılı Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesi şöyledir:

"(...) g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. (...)"

8. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesi şöyledir:

"Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. (...) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvurunun kanuni temsilci veya vekil aracılığıyla yapılması" başlıklı 37'nci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Başvurular, kanunî temsilci veya vekil tarafından da yapılabilir. Kanunî temsilci veya vekil aracılığıyla yapılan başvurularda temsile veya vekâlete dair geçerli bir yetki belgesinin sunulması zorunludur."

10. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısımları şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir."

11. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularda ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularda ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede

belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

13. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

14. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinde, Kuruma bireysel başvuruda bulunma hakkının, ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan gerçek ve tüzel kişilere ait olduğu düzenlenmiştir. Ayrıca mezkûr Yönetmelik'in 37'nci maddesinde ise başvuruların kanunî temsilci veya vekil tarafından da yapılabileceği, bu durumda temsile veya vekâlete dair geçerli bir yetki belgesi sunulmasının zorunlu olduğu ifade edilmiştir.

15. Ön İnceleme Birimi tarafından yapılan değerlendirmede: "*3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'un "Gönderilen makamda hata" başlıklı 5'inci maddesine göre: "Dilekçe, konusuyla ilgili olmayan bir idari makama verilmesi durumunda, bu makam tarafından yetkili idari makama gönderilir ve ayrıca dilekçe sahibine de bilgi verilir."* Çocuğun üstün yararının yanı sıra başvurunun söz konusu iç hukuk kuralları çerçevesinde başvurana da bilgi verilerek KDK tarafından Kurumumuza iletildiği anlaşılmaktadır." ifadelerine yer verilmiştir.

16. Kurumumuza iletilen bilgi ve belgeler incelendiğinde KDK tarafından incelenemezlik kararı verilerek çocuk başvurusunun sonuçlandırıldığı, çocuğun üstün yararının gözetilmesi temel ilkesi gereği 6701 sayılı Kanun ile ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek görevinin Kurumumuza verildiği gerekçesiyle çocuk başvurusunun Kurumumuza iletilmesine karar verildiği görülmektedir. Dolayısıyla söz konusu çocuk başvurusunun 3071 sayılı Kanun'un 5'inci maddesi uyarınca Kurumumuza gönderilmediği ve ilgili çocuk veya kanuni temsilcisi ya da vekili aracılığıyla Kurumumuza yapılmış herhangi bir başvurunun bulunmadığı, bu çerçevede söz konusu başvuru dosyası kapsamında kabul edilmezlik kararı verilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

17. Bununla birlikte KDK'ya yapılan çocuk başvurusunun bizzat ilgili çocuk tarafından yapıldığı gözetilerek çocuğun üstün yararı ilkesi gereğince çocuğun herhangi bir hak ihlali yaşamaması amacıyla Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 11/1/2024 tarihinde vermiş olduğu karar ile KDK tarafından gönderilen çocuk başvurusuna konu olay hakkında ayrımcılık yasağının ihlal edilip edilmediğine ilişkin resen inceleme başlatılmasına karar verilmiştir.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

29/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĐLU
Üye